

Adabiyot, madaniyat yashas - millat yashaydi

O'ZBEKİSTON adabiyoti va san'ati

ADABIY-BADIY,
MA'NAVİY-MARİFIY,
İJTİMOİY GAZETA
1956-yil 4-yanvardan
chiqa boshlagan
2023-yil 29-mart
№12 (4723)

Қадим туркий замин минг йиллар давомида Шарқ ва Гарбни туташтириб, жаҳон цивилизацияларини бир-бирига яқинлашириб, дунё маданиятларини бойитиб келган. Биз Туркий дунё буюк тарихининг ёрқин саҳифалари улуғ аждодларимиз томонидан биргаликда яратилгани билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

«МУАЙЯН ТУРК УЛУСИ ХУД МЕНИНГДУР...»

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг ТУРКСОЙ ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари учрашвида ўргага ташлаган ташабbusи билан бошланган, маърифий-ижтимоий ҳётимизда оламшумул адабий янгилик санаати ва оғизларни ташкилга ўтказибди.

Бундан салкам икки йиллар аввал нашр ишларига тайёргарлик бошланган музазам ва муҳташам мажмуя – “Туркий адабиёт дурдоналари” деб номланган юз жилдик адабий ганжина, мана, кўлингизда турибди.

Расмий хужжатлар тили билан айтганда, “Туркий адабиёт дурдоналари” мажмуаси Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясининг 2019 йил 16 октябрдаги 23724-Х-сонли, Вазирлар Махкамасининг 2019 йил 21 октябрдаги 07/1-3393-сонли фармошиш-кўрсатмалари асосида ўзбек тилида чоп этилиши белгилаб олинган эди. Мазкур кенг кўламили ва залвори бадиий асарлар силсиласига умумтуркий адабиётнинг энг сара намуналари, шунингдек, ТУРКСОЙ ташкилотига аъзо бўлган давлатлар – Ўзбекистон, Козогистон, Кирғизистон, Туркменистон, Озарбайжон ва Туркия мамлакатлари ёзма адабиётининг энг кўзга кўринган мальум ва машҳур намуналари, шу билан бирга хунгур (венгер) адабиётидан Янош Арон асари киритилди.

Беинтиёр, бир замонлар, ўтган асрнинг мустабид тузум даврида Москвадаги “Художественная литература” нашириети томонидан “Всемирная литература” (“Бутунжоҳон адабиёти”) руқни остида чоп этилган 200 жилдик асарлар мажмуя хайдан ўтади. Ким эришиб, ким эришомай армонда колган у асарлар силсиласи кўркемлиги билан бир каторда барча халклар, хусусан, Марказий Осиё халклари адабиётига бирдек ўрин ажратилмагани билан хам ажralиб туради.

Сиз хозир вараклаш баҳтига мусассар бўлиб турганингиз “Туркий адабиёт дурдоналари” юз жилдик асарлар тўплами эса нафакат Марказий Осиё, балки бутун туркий тили давлатлар орасида амалга оширилган биринчи улкан адабий лойиҳанинг рўйбаги ифодаси, Янги Ўзбекистоннинг халклар адабиётини нисбатан юқсан хурмат-эхтироми рамзи хисобланади.

Мир Алишер Навоий бобомиз бундан беш юз йиллар аввал:

Агар бир қавм, гар юз, йўқса мингдур,
Муайян турк улуси худ менингдур –

дек фарҳ ва гурур билан башорат кўлган муборак сўзлари шу юз жилдик адабият хазинаси мисоли ўз амалдаги ифодасини топгандайди. Бир томонда устоз Эркин Вохидов “Ўзбегим” касидаси билан “Сўйласин Афросиёбу сўйласин Ўрхун хати” деб турган бўлсалар, бир ёндан “Низомий болидин ҳалво пишурмиш, Навоий забт этиб туркий жаҳонин” дебоц устоз Абдулла Орипов назмий лутфлари билан тавозе кўрсатиб турибдилар.

Мажмууда барча туркизабон халклар адабиёти вакилларига кенг ва муносаб ўрин берилганини зуқко китоб-

хон дарҳол илғаб олиши мумкин. Боиси, барча туркигўй халклар адабиёти умумзахон адабиёти дунёсида аллақачон ўз мақоми ва юқсан мавкеини исботлаб келаётirи, бу масалада хеч кандайди шактоба ва шак-щубҳага ўрин ўйлиги беш панжадай кўриниб турибди. Такор бўлса хам яна таъкидлаб ўтмоқчимиз: шу пайтга қадар бундай улкан адабий-бадиий лойиҳа бирон-бир замонда амалга оширилган эмас ва ушбу оламшумул воқеа Янги Ўғониши даври – Учинчи Ренессанс пойдеворини бунёд этаётган Янги Ўзбекистоннинг маърифатпарварлик, тинчлик-тотувлик, бирдамлик ва маънавий камолот борасидаги янги сиёсатига foят мос ва муносибидир, дея айта оламиз. Буюк бобо-калонимиз хам худди шу туйғуларни кўнгилдан кечириб, бутунги кунларни орзу айлаб лутф килгандай:

Олибмен таҳти фармонимға осон,
Черки чекмай Хитодин то Ҳурсон.
Кўнгил бермиш сўзумға турк, жон ҳам,
Не ёлғиз турк, балки туркмон ҳам.

Айнан давлатимиз раҳбарининг ташабbusи ва хоҳиши ярдодаси туфайли Туркий дунё бирлигига бекиёс хисса кўшган шеърият мулкининг сultonни, улуғ мутафаккир ва давлат арабби Мир Алишер Навоий номидаги халқaro мукофотни таъсис этиш хакидаги қарорнинг қабул килиниши ва ташкил этилиши, бунинг Туркий давлатлар раҳбарлari томонидан бир оғоздан кўллаб-кувватлангани, айникиса, унтунишаси воқеа бўлди.

Туркий халкларнинг насрый, назмий дил харитасига менгзагувчи мажмууда жами 117 нафар ижодкорга алоҳида жилд акратилиган. “Умумтуркий адабиёт намуналари” деб номлангувчи биринчи фасл беш жилдан иборат бўлди. Биринчи, иккичи жилда Махмуд Кошарғанинг “Девонул ўтигут турк”, учинчи жилда Юсуф Ҳосҳожибининг “Қутадғу биліг” ва Ахмад Юғнакийнинг “Ҳиббатул ҳакойик”, тўртинчи жилд Ахмад Яссавий билан Сулаймон Бакирғонийнинг “Ҳикматлар”и, бешинчи жилдан эса Носириддин Рағбузийнинг “Қиссаси Рабгузий” асарлари ўрин олди. Шу билан бир каторда у машҳур намоњалари ва майори мавзуга киритилди. Устоз таржимонлар махнатининг авлодлар томонидан яна бир бор эътироф этилиши баробарида, узок йиллардан бери қайта нашр этилмаган машҳур асарларни яна бир марта чоп этиши ва ўқувчиларни ушбу таржималардан баҳраманд этиши имкони хам яратилди, бу ўринда нуфузли ишчи гурухининг чеккан ранжу замахи алоҳида таҳсинга сазовор.

Гафур Ғулов, Мирзакалон Исломий, Миртемир, Носир Фозилов, Пиримкул Қодиров, Рауф Парфи, Тўхтасин Жалолов, Жамол Қамол, Воҳид Абдуллаев, Ойдин Ҳожиева сингари устоз адаблар билан бир каторда, ўтра ёш ва ўш таржимонларнинг жалб этилиши – ўзбек таржимонлик мактабининг бардавомлиги билан кўллами ва залворини кўрсатиб турибди. Умуман олганда, юз жилдик мажмууда кирган асарларнинг ўзбекчасини тайёрлашда иккى юздан зиёд таржимонлар иштирок этди, нашрга тайёрлаш, чоп этиши ишларига эса бир юзу ўн беш кишидан ортик олимлар, адаблар, мухаррир ва таржимонлар ўзувчилар уюшмаси томонидан жалб этилди.

Айтиш мумкини, бугунги сертахлика, хавф-хатарга тўла дунёда, одамзодни курол-яроғ, уруш-жанжаллар эмас, китоб, илму маърифат, эзгули ва яхшилик куткармогига банишар баъди тобори имон кептириб бораётir. Барчамиз бирдамлика тиқлаётган Тинчлик ва омонлик иморатига ушбу китоблар хам мустаҳкам гиштлар билан ташкил этилди.

Вентер ёзувчisi билан унинг мазкур асари охирги жилд бўлиб мажмууда киритилгани, табиийки, хазрати Ёғасдан

29-30 марта Навоий шаҳрида “Мумтоз шеърият” фестивали ва ушбу фестиваль доирасида ТУРКСОЙ Їзарлар бирлигининг биринчи йигилиши бўлиб ўтади.

таркалган туркий томирларнинг теранлиги ва қадимийлигидан далолат беради.

Сарапланган ижодкорларнинг эллик иккни нафари ўзига замондош, услуги ва йўнилиши жиҳатдан бир-бирига якин бўлган бошка бир адаб ё шиор билан битта яхлит жилдга киритилди. Бундан ташқари юз жилдик тўпламдан замонавий ўзбек, турк, озарбайжон, козок, коракалпок ва кирғиз адабиётлари антология-баёзлари хам ўрин олган. Уларда алоҳида жилдга кирмай колган шиор ва ёзувчиларнинг асарларидан намуналар танлаб берилди. Шуларнинг барчасини хисобга олганда, мажмуудан ўрин олган жами музалиффлар сони тўрт юз олганда кўпроқни ташкил этиди.

ЎЗИМИЗНИНГ АНАР МУАЛЛИМ

Озарбайжон халқ ёзувчиси Анарни ўзбек китобхонлари яхши билишади. “Дантенинг юбилейи”, “Беш қаватли уйнинг олтинчи кавати” каби кисса ва романлари, ўнлаб хикоялари ўзбек тилига ўтирилиб, кайта-кайта нашр этилган. “Дантенинг юбилейи” асари асосида Ўзбекистон телевиденесида видеофильм намойиш этилган. “Мен, сен, у ва телефон” хамда “Эски йилнинг сўнгги кечаси” хикоялари радиопостановка килинган.

Анар нафакат Озарбайжонда, МДҲ давлатлари ва хорижда хам миллионлаб ўкувчиларига эга бўлган ёзувчидир. У ўз асарларida гарб ва шарқ фалсафасини тарозининг иккиси палласига кўйиб, турфа маданиятлар уйғунлашувини турли ракурсларда чукур таҳлил килади. Инсон ички дунёсининг нозик кирралари, қалб титрамалари жўшкни руҳда тасирланади.

3

бўлиб қўшилмогига шак-шубҳа йўқ. Зеро, одам болалари учун дўстликдай мустаҳкам истехком, китобдай садоқатли дўст топилмагай. Жаҳолатга карши факат маърифат билангина курашмок мумкин. Бунга туронзамин халклари адабиёти гувохлик бериб турибди.

Хазрат Навоийдан тимсол байт олган,
Ўз сўзин дунёга дадил айтольган.
Минг йил курмаганинг бир йилда қуриб,
Ўз юртни қайтадан бунёд этолган.
Оlamга тараалган шавкатим, шоним,
Марди майдонимсан, буюк Туроним.

Фақат бир йўл бордири – најотга элтар:
Миллатлар, давлатлар, эллар, элатлар
Аҳдлашиб, дўстлашиб, қадрданлашиб,
Бирлашиб оламни обод этсалар...
Олам ахли билан сайру жавлоним,
Давру давронимсан, буюк Туроним.

Сироҷиддин САЙИД,
Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси раиси,
Ўзбекистон халқ шоирি

Ёқуб УМАРЎҒЛИ

2006 йили туркий дунё ёзувчilarни бирлаштирган Европиё Ёзувчilar уюшмасини тузди ва ўшандан бери уюшма раиси. 2007 йили Туркий дунёнинг ўртоқ журнали – “Кардоз ҳаламлар”ни ва “Бенгур” нашриётини тасис қилди. Журнал ва нашриёт қардоз туркий дунё, шу жумладан, ўзбекистонлик ёзувчи ва

шоирларнинг асарларини хам мунтазам чоп этиб келмоқда.

Ёқуб Умарўғли Туркия телевиденеси ва радиосида доимий

равишда туркий дунё адабиёти, санъати ва маданиятига оид

корсатув шундаки, ушбу асар якинда давлатимиз

раҳбарининг сўзбошиси билан Тошкентда чоп этилди.

Президентимиз ўзбек ва венгер халклари ўртасида та-

рихий адабиёти, таржимонликни тасдиқлашади.

Асарлари Озарбайжон, Ўзбекистон, Козогистон ва бошқа

мамлакатлarda чоп этилган. Адаб Қозогистон Маданият ва

зарурати тарбияси тарбия тарбиянига оид.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржимонликни тасдиқлашади.

Адабиётни тасдиқлашади, таржим

Улуғбек ЭСДАВЛЕТ
(Қозогистон)

* * *

Тонг ҳавоси жунжиктириб бор вужудим,
Сахар чоғи сой бўйида от сугордим.
Юлдузлари эриб битган рангсиз осмон
Кўзларимга кўланкасин беркитди жим.

Совуқ шамол рўпарадан эсар шу чоғ,
Шитирлайди елкадаги қамиш белбог.
Тугар экан сойга етиб бу киска йўл,
Икки ёнда кўкрак керар пастгина тог.

Сомон йўли учуб борар мисли тўзон,
Жез айилдай ярқирав уфқ – шарқий томон.
Турли-туман рангларга бой бу дунёга
Кўз узмасдан караб тургим келар мудом.

Дала тонгти қўшиқ айттар, тингланг, ана,
Мен тингладим бўзтўргайнинг сасин яна.
Мана сувлок, унга келиб туташар йўл,
Шу тариқа ҳамма йўллар битарми, ха?

Нурлан ҚАЛИБЕКОВ
(Қирғизистон)
ВАҚТ НЕДИР?

Вакт недир?
Кадри йўқ мис тангадай,
Кўлингдаги ёмон соат,
Чикиллайди, чикиллайди.
У ён боскан,
Бу ён боскан сулувнинг,
Қариб бораётганини билдирамаган,
Такасидай тақиллайди, тақиллайди.
Бекарорлиги аён,
Хавас килар мактандокларнинг
Кўйлагиу шапкасига,
Ҳаттоқи папкасига.
Баҳордан ёзга кадар,
Ёздан кузга кадар,
Куздан кишга кадар,
Тинмай алмаштирас маконин.
Вакт недир?
Бормок, келмок,
Иссик ва совукка караб,
Мослашган кушлар каби.
Тупроқда той-той босиб,
Ва тупроқда сирпаниб,
Тупроқда харакатис қолган оёклар каби.
Вакт асли шудир...
Менинг ҳеч бир нарсан,

Йўқ, юракка фам нафасин теккизмайман,
Ёркин йўлдан умидимни ҳеч узмайман.
Сойга келиб сингиб кетар сўқмоқdir бу,
Тонг кўйнига сингадиган йўл излайман.

Абдураҳим ПРАТОВ таржимаси.**ГУЛЗОР**

Мана – гулзор, иккимиз гул ўғирлаган,
Мана – шу тун, тўргайлар тинч чуғулраган.
Аммо сен йўқ, кўзларингда юлдуз ўйнаб,
“Бизлар баҳти бўламиз...”, деб шивирлаган.

Теракларнинг бутогига бош кўйди Ой
Ва тепадан қанотини ёди оппок.
“Бизлар баҳти бўламиз, бўламиз...”, деб
Хаёлимда сўзларингни айтдим шундок.

Кўнглим бутун соғинчнинг созин уқди,
Тақдир менга қозиликни раво кўрди.
Кечагина сен томондан келган хатда:
“Баҳти бўлгил... Кечир...”, деб ёзилиди.

Мана – гулзор, тўргай ҳамон чуғулрайди,
Истагим йўқ энди гуллар ўғирламоққа.

Бутогига хилол кўнган кари терак:
“Баҳти бўласан...”, деб шивирламоқда...

**ҚИЗЛАРНИНГ
МУҲАББАТИ**

Қизларнинг муҳаббати
Сувсиз сойдаги кўлмак сувидай
Ўз кўзин ўзи очолмас,
Ўзанидан ҳам тошолмас.

Қизларнинг муҳаббати томчи мисол
Кўлдан ясалмас.
Қизлар, қизлар!
Томчидай шаффоғисизлар,
Баҳт ойнасидан термуласизлар.

Муҳаббатингизни ҳеч кимга
Сездирмасдан
Сийнангизда сўндирасизлар.

Қизларнинг муҳаббатини укиш учун
Ёз бўлиб яшинаб,
Қиши бўлиб совиш керак;

Қизларнинг муҳаббатини укиш учун
Киз бўлиб туғилиш керак!

Суннатulloх АКРАМ таржимаси.**МАЖНУНТОЛ**

Нурин сочиб күёш кулди самодан,
Ёмғир чарчаб, тўхтаб колди юришдан,
Нега ҳамон йиглайсан сен Мажнунтол,
Осмон кўли сочининг силаб туришда?
Очса ҳамки сенинг мунгли китобинг,
Бошинг омон, кулиб турар икболинг...
Сал нарсага ўйглаш кизлар одати,
Бу одатга мос келмайди жамолинг.
Булат ила бошинг коплаб олса ҳам,
Томчиларин шиддат сочган томонга,
Кўзёш тўкиб, эглиб сен тобора
Тақлид кильма сув оқизган осмонга!
Сабо сендан муччи олса гуноҳми?
Бевафолик булатга хос – зўр оҳми?
Йигламагин, Мажнун бўлиб қолсанг ҳам!..
Тақдир йўли турли ҳамманинг бу дам!...

**ТОҒЛАРИМНИ
СОҒИНДИМ**

Тоғларимни соғиндим,
Тоғларимни.
Дилим тўлар хузурга төғ деганда.
Қизгиш-сағиши чўққилар тушиб ёдга
Оқ булокка орзум сўзларман шунда.
Кай холатда ажрадим тоғларимдан?
Ёнгинамда химоямга берилган.
Тош нишабга тақалган энисиз сўқмок,
Тоғларимни соғиндим.
Тоғни истадим.

Минглаб сароб шууримни ўрар,
Илҳом келар токка ўрлаб чиқсан мен.
Ким ўчирган жонимнинг ёнган шамин?
Фам-ғуссадан дилда губорлар даста,
Бораяпман мен чўкиб,
Бўйим пастлаб...

Тоғларимни соғиндим кўкка етган
Тирмашаман чўққига бора солиб.

Дилимжон САЙФУЛАЕВ таржимаси.

Бўлмайди исроф,
Умримни,
Тақдирмани,
Ҳаттоқи, барчангизни
Ўлчамайман ердаги
Вакт билан,
Соат билан.
Вакт мен учун
Осмон билан ердир абадий.
Фаровон умр сурган
Эгиз кундир.
Кенглиқдан
Ва чексизликдан иборат,
Кўкдаги кўшдан ҳам
Баландроқда,
Юксакроқда,
Ёниб турган,
Чексиз нур ва ёруг сочган
Бир Кундир.

Вакт деган нарса йўқ,
Чегара ҳам йўқ,
Бундай чексизликни,
Бундай борликни,
Ушлаб турар мувозанатда,
Абадий ёш,
Қудратли Кўк Тангри.

БУТУНЛИК

Мен бу дунёни асло,
Бўлмам оқу корага,
Бу дунё бутуниликдан
Ибораттир мен учун,
Тийнуқдан тушган нурлар,
Жилоланади аста,
Ва барча хилқатлар
Нурга чўмади.
Заминдан кўкка кадар,
Кулоч ёзар ёргулик.

Бу дунёни,
Оқ-корага бўлғанлар,
Оқинг окка,
Коранг эса корага бор.
Жаннатта ошуфтанг жаннатга,
Дўзахга лойигинг дўзахга,
Бор, боравер!
Менга ҳеч кизиги йўқ,
Ахир, мен иборатман бутуниликдан,
Нур таралган туйнукнинг
Остидаги ёргуликдан,
Устидаги ёргуликнинг
Йўлларирид хўб кизик.
Яратувчиси кизик...

ПАЙҒАМБАРЛАР
(Эркин таржима)

Абадий шон-шарафлар,
сиздай улуг зотларга,
Таъзим айлагум минг бор,
бошим ерга теккучча -
лошим ерга киргунча -
тилга олиб исмингиз,
улуглайман ҳар качон.
Сизлардан кўнглим тўқдир,
сизлардан олгум улуг.
Бирингизни иккингиздан устун кўймам,
менинг феълим шу.
Мен кийналсан, ғамга чулғансам,
тайёр турасизлар ёрдам беришга.
Бошқалардан эса ёрдам кутмайман...
Чунки бошқа ҳеч ким узатмас менга
ёрдам кўлини.
Абадий шон шарафлар,
сиздек олий зотларга,
Исмингиз ер юзида
янграйверсин абадий,
яшайверсин абадий...
Сизлар экиб кетган яшил оғочлар,
гулласин, яшиасин, куртаклар очсин
ва кўкларга чўзин бўйини.
Кулоч ёсин, шоҳлар эса
тегиб турсин мовий самога.
Чарчаган одамлар келиб,

ноза ва бошқа маросимларда фотиханини жуда ўрнига кўйиб, кироат билан ўқириди. Унинг уч хонали уйи, коп-кора мўйлови, сарик “Волга”си, тилла тишилари ва пушти галстуи бор. Булардан ташқари, Корин Кулиев оз еб, оз ичадиган йигитлар тоифасига мансуб. Шундай килиб, хикоямизни давом эттирамиз.

Корин Кулиев габардин пальтосини кийиб тўғри ёш романист Лўтти Бозов сизиннинг ўйига йўл олди. Лўтти Бозов остонода унга пешвуз чиқаркан, “Хуш келисан! Эшигимиз сен учун доимо очик”, деди.

Лўтти Бозовнинг ҳаёт йўлдоши, бошқача айтганда, конуний хотини Савлатхоним ошхонадан чиқиб, меҳмонни, яхни ҳазилкаш ёш йигитни карши олди-да, деди:

– Хуш келибсан!

Лўтти Бозов Корин Кулиев-дан ҳол-ахвол сўради, сог-лиги билан кизиқди, ишларини сурштириди. Кейин хотинига юзланди:

– Эй, ҳаёт йўлдошим. Бизга тезрок бирор нарса келтирган-чи. Ахир, очликдан корин кўлдирайти-ку.

Лўтти бу гапни айтишга айтди-ю, дархол изох берди:

– Э-э, дўстим Корин! Очликдан корин кўлдирайти, деганимга сен хафа бўлмагин, гап кепқолди-да. Мен ҳеч нарсага шайма килганим йўқ. Тавба, раҳматни ота-онан сен гап оқимини яна ўша мавзуга бурди.

– Менинг романнимни ҳали ўқи-

масан, – деди у. – Соғлиғинг жойи-дами ишқили? Гап шундаки... Инки-лобдан олдинги чоллар айттандай,

Худди шу маҳал Савлатхоним яна

кириб келди-да, Коринга савол берди:

– Азизим Корин, маъзур тутасиз,

тузи кала!? Кам туз солмадими, деб

хижоят бўлиб ўлдим тоза.

Ўртот Бозов секин йўтаплини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

хамонни жадиди кўйиб, кўнглини кўйиб,

Назокат билан салом беріб, касалхона палатасында кирдик. Уч кишилик палатага шоша-пиша киргандык. Фидирекли аравачадаги ўғлим, рафикар, дүстлігінің күрсатиб, дардимизни енгіллаштырган доктор оғайнамен ван мен. Ўз дардига гарк бўлган кичик бир гурух.

Палатада биз билан бўладиган беморлар орасидан ёшроғи – калин, узун соколи юзини коплаган, корамағиз, кўринишидан дағал, 35 ўшлардаги бир барабаста йигит экан. Саломимизга алик олиб-олмай ташкарига чиқди. Ҳар холда кўпчиликни кўриб бехаловат бўлди, шекилини деб ўйладим.

Ўртадаги каравот ўғлимга ажратилган, эргага бўладиган операцияга шу хонада тайёрланиши керак эди. Кейин билсак, бошқа беморлар хам операцияни кутаётган экан.

Ёқуб УМАРЎҒЛИ (Туркия)

КАСАЛХОНАДА

Иккинчи бемор бўлса, кексарок киши эди.

Яхши кўрган кишиси хаста бўлган одамлар бемордан кўра кўпроқ ташвишланади. Мен хам шундай эдим, кўзимга кўли синган ўғлимдан бошқаси кўринмас, кулокларим факат унга алокадор нарсаларни эшишини хоҳлар ва бу мавзудан ташкари бирон нарсанинг ҳеч кандай аҳамияти йўқ эди.

Палатадаги беморларга “Шифо берсин!” дер эканман, ўғлимни тўшакка жойлаштира бошладим.

Ярим буқланса диван холига келдиган каравотни бемор баҳузур ётадиган шаклга келтирганимизча бошқа беморлар хам чиқиб кетиб, ўғлим икковимиз қолдик.

Кекса бемор кишлоқдан келган экан, трактор хайдайтанида оёгини синдириб олиби. Ўзига ишонадиган одамдай кўринар, эргага бўладиган операцияни кутаётган экан.

Ўғлим қўлини кандай синдириб олганини сўради:

– Отдан йикилди, – дедик.

Олдинига ҳайрон бўлди, бола шахарлик бўлса, у ерда от нима килсин, нега от минади, дегандай каради.

– Чавандозликка кизиқади, от минишни яхши кўради. Оласи билан бирга чавандозлик дарсига катнашиди.

Ўша куни ўғлим от устида жуда ёқимтой кўринарди. Бўз от устида ўтирар, от чопди дегунча узун сочлари силкинар, ўзи хам, томоша киляётгандар хам завқланар эди..

Бизга ҳеч нарса демади, аммо авзойдан “Кичимаган жойни қашбизис, йўқ ердан фалокат чиқарбисиз, – дея ўйлаканини англаш кийин эмасди. – Шахарда от миниш нимаси ўзи? Болага от минишнинг нима кераги бор? Далага борармиди, суруви оркасидан етиши керакмиди ёки трактор чиколмайдиган жойга етиб олармиди?”

Холбуки, сал олдингр ортопедия хонасида анча эътибор кўрган эдик. Докторлар “Қандай синди?” деб сўрагач, ўғлим:

– Отдан йикилдим, – деб жавоб берган ва докторлар роса кизикиб колишиганди.

– Ўх-ў, от минар экансан-да?! Каерда минасан? – деб сўрашди ҳайрон бўлиб.

Хатто, “Тез ёрдам” машинасинг хайдовчиси хам чавандозликка кизиқар экан, докторлар ўғлимни муолажа килаётганида чавандозлик маҳоратига оид саволлар берib, ўғлим билан сухбатлашганди.

Бироз олдин докторлар орасида юксак эътиборга сазовор бўлган ҳавасимиз кекса бемор назарида катта хатога айланди-қолди. “Албаттарта, боланинг айби йўқ, ҳамма гап ота-онасида!”

– Юзингга нима қилди? – деб сўради.

Ўғлимнинг юзи хам яра, кизариб кетган эди.

– Йикилаётганида оёғи узангига тикилиб қолди, бироз вакт ерда сударди. Ўшандан, – дедим ва кейин

кўшимча қилдим: – Яхшиямки ер чим эди.

“Биз кишлоқда дам олишга вакт тополмаймиз, булар чарчаш учун спорт билан шугулланиб, бошларига бало ортиришид”, деб ўйлаганига эдим.

– Ўтади, ўтиб кетади, – дедим менга тасалли бериш учун сал беписандлик билан.

Мен ўғлимнинг синган кўлидан хам, юзидаги чандиклардан хам хавотирланаётгандим. Кирилган жойлар бироз вакт ўтиб битиб кетади, лекин боланинг юзида из колса нима бўлади, деб ташвишланадиган эдим.

– Бу яралар юзида из колдирмас, иншооллоҳ, – дедим. – Докторлар хам из колмайди дейишияпти.

Яра терида из колдирмасдан тузылиб кетиши учун доимий равишда

тезгина еди ва яна узр сўраб, ташкарига чиқди.

Бу одам бориб турган кўпол экан, деган фикрга келганди.

– Бу одам доим шунаками? Жойида ётмайдими? – деб сўрадим.

– Йўқ, – деди кекса бемор. – Сиз келмасдан олдин тўшагида ётиб, сухбатлашар эди.

Ажабо, биздан бехаловат бўлдимикан? Шундай деб ўйлаётган ва тушуниб етолмаётган эдим. Аммо бу кишининг тамомила тўнка экани аник эди.

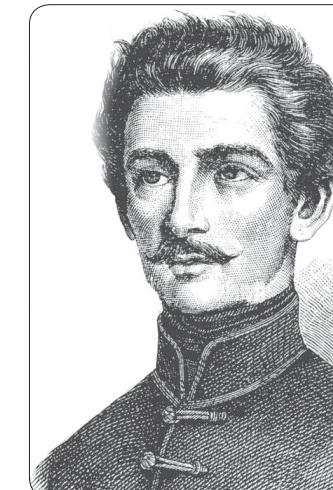
Касалхонада тонг отмай кетади, лекин бариб кочондир тонг отади. Бизнинг “ялдо кеч”из хам ўтиб бўлган, операцияга олиб кетадиган ҳамширларни кутаётган эдик. Бу жуда катта шифохона эди, операциянинг аник вактини айта олишмасди.

Козогистонлик ижодкорлар Ўзбекистон Ёзувчилар ўюшмаси тарихи музейида

Шандор ПЕТЁФИ

(Можористон)

Хикоя

Хотиним баъзи майданчайдарларни олиб келди. Уларни олиш учун ташкарига чиқиб келишим керак бўлди.

Ёнимизга кирмай кечани дахлиздаги креслода ўтказган, факат ухланини кирган кўпол бемор:

– Ака, менга писка олиб кела олассизми? – деди.

Операция килинадиган жойни тозалаш учун лозим бўлган писка ва бошқа бир канча нарсаларни беморларнинг ўзлари олар эдилар. Орқасидан келдиган одами бўлмаган бу бемор хам мендан ана шундай нарсаларни кетлиришимни илтимос килаётган эди.

Ичимдан: “Сен бунга лойик эмассан, лекин сендай ахвоздаги бир беморнинг эхиёжига локайд каролмайман”, деб ўйладим.

– Акса, – деди. – Ўғил бола.

Шу пайтда пахлавонкелбат, соколи устара кўрмаган бемор хонага кирди ва тўшагининг бир четига ўтириди.

– Шифо берсинг, – деди.

– Рахмат.

У ўғлимга юзланиб, меҳр-шафкатли оҳанга сўради:

– Қандай килиб йикилдинг?

– Отдан йикилдим, – деди ўғлим. Овозида уч соатдан бери тортаётган оғирлари ўз аксими топгандай эди.

Кискача килиб:

– Ўтиб кетсинг, – деди. – Кўп ўтмай отдай бўлиб кетасан.

Шундай дегач, яна дахлизга чиқди.

Бу кишининг руҳияти хам ўзига ўхшаган кўпол бўлса керак, деб ўйладим. Ўн яшар хаста болакига шунчалик бепарво эканидан жахлим чиккан эди.

Операциядан кейинги назорат иши хам бажарилганидан кейин уйга кайтишимиз мумкинлигини айтдилар. Чикши кужжатларини расмийлаштира бошладик.

Бизга якиндан ёрдам берадиган ҳамшира ўша кўпол кишини таниши-танимаслигимизни сўраб колди.

– Йўқ, – дедим, – шу ерда кўрдим. – Ич-ичимдан халиям у кишидан хафа эдим. – Зотан, хонада кўп ўтирмади, нукул дахлиздаги креслода ўтириди.

– Ҳа, – деди ҳамшира. – Даҳлизда ўтириди. Ўглингизни деб жуда хафа бўлган экан.

– Бунга кўпам ишонмадим, аммо канакасига бундай бўлди экан? – деда сўрадиган ҳамширадан. – Ёнимизда бундок ўтиргани хам йўқ.

Ҳамшира “Тўғри” деб бош иргади.

– Ҳа, шундай, – деди у. – Ёнингизда ўтиришга чидай олмабди. Сочи узун бўлгани учун ўглингизни киз бола деб ўйлади ва бу чироили кизнинг юзи чандик бўлиб колади, бир умр азоб тортади-ку.

Томогимга каттакон мушт тиқилгандай бўлди.

– Омон бўлсин! – деда олдим холос.

Ичаклари операция бўлиши керак экан. Кўп сўзламади, овкатини

Ўлимдан кўркма!

Ўт оч ўқбўрон!

Ур-ҳоо, можор!

Ур-ҳоо!

Жанг майдон узра

Тортамиз наъра!

Бизнинг кўшишлар

Чекинмас сира!

Ур-ҳоо, можор!

Ур-ҳоо!

Ким колар омон?

Жанг борар ёмон!

Бирок ўлмайди

Ватан онакон!

Ур-ҳоо, можор!

Ур-ҳоо!

Ур-ҳоо, навкар,

Ур-ҳоо!

ЛИРА ВА ҚИЛИЧ

Кора булутлар босди

Юртим осмонин ногоҳ.

Довул бошланар эмиш,

Турибман хушёр, огоҳ.

Нихоятда чарчаган,

Сукунти истар лирам.

Ҳадеб куйлайверишидан

Зериккан торлари хам.

Четда колган киличим

Ўпкалаб дер шу заҳот:

“Қиёмат кунигача

Киндан чикмасам, наҳот?!”

ТАШЛАБ
КЕТИЛГАН
БАЙРОҚ

Таҳқирланган, хўрланган

Бу байрок. Тилка-пора,

Чўлда очилган гулдек –

Ёлғиз қолган бечора.

Чўлда даҳшатли довул

Чанг солар ҳаётига.

Худо сўзи ёзилган

Байроқнинг канотига.

Камаър жанговар саф...

Ёв ўки

Ўзбекистон халқ ёзувчи Эркин АБЗАМга

Сўзин тавоб қилишни ҳазрат Навоийдан ўргандим,
Сўзла сабов қилишини устоз Қодирйидан ўргандим,
Сўзга жавоб қилишина Абдулла Қаҳхордан ўргандим,
Сўзла араб бўлишини Хайридин Султондан ўргандим,
Сўзни азиз билишини Абдулла Орифдан ўргандим,
Сўзга хасис бўлишини-чи, Эркин Аъзамдан ўргандим.

Ўзбекистон халқ шоири Маҳмуд ТОИРга

Мендан диванин сўра,
Мендан Иванни сўра,
Мендан мени сўрама.
Мендан барчани сўра,
Мендан ғалчани сўра,
Мендан мени сўрама!

Шоир ИКРОМ ОТАМУРОДга

Овоз фонограмма, булбул босиб кетган,
Уларни қарсак, даста гул босиб кетган.
Шоир Икром Отамурод шеърларининг
Хар бирин ўн-ун беш кангул босиб кетган.

РАНГИМ МЕНИНГ БУҒДОЙРАНГ

Таникли адаб Абдусаид КЎЧИМОВга

Ўйловдикки, сурмоқдасиз
Сиз қарилик гаштини.
Ўғирлаб олибсиз сиз
Ёш йигит гайрат, шаштини

**Қорақалпоғистон халқ шоири
Рустам МУСУРМОНга**

Сиз таржимон жуда пухта-да,
Мени бирор билмас, биласиз.
Абдураззок бўлди, тўхта-да,
Сиз бир зумда қалпок қиласиз.
Шеърларинни ўқисин, майли,
Турли тилни билган ўртоқлар.
Билсин мени Рустам туфайли,
Ер юзида қорақалпоклар!

**Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган маданият ходими Зулфия МУМИНОВАга**

Биз эрклар, Зулфияконон, сиздан жуда хафамиз,
Аёлларга пул бер дейсиз, пулни қайдан толамиз.
Шу шеърнинг ҳар бир хотин ўқиган-ку, биламиз,
Олмаса ҳам орқасидан гул кўтариб чопамиз!

Шоир Муҳаммад ИСМОИЛга

Ёшларга қойил, Осиёда бўлди голиб, хўл,
Ва ниҳоят, футболчилар ура бошлиди тўп.
Шеър кўтариб югурган шоирчалар жуда кўп,
Кел, ўшалар олдида Мухаммадни битта ўп.

**Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган маданият ходими,
адабиётшунос Зуҳриддин ИСОМИДДИНОВга**

Ший-до, Карапэ-до, ёпон- корейсларники,
Диван-до Зуҳриддин деган холисларники,

Нозик таббли адабиётшуносларники,
Хозир жуда банд устоз Диван-до билан!

ЎЗИМга

Рангим менинг буғдойранг,
сал семиз, ўрта бўйман,
Икки юзим қўп-қизил,
биrozgina xushrўyman.
Мойилман хўб ҳазилга,
пародия ёзаман,
Танигандирисиз, балки,
Абдураззок Обрўйман!

Газетамизнинг фаол муаллифларидан бири, таникли ҳажовчи ёзувчи, олим ва таржимон Ҳабиб Сиддик “Кар қулоққа танбур”, “Ким ошиди савдоси”, “Бедаво дардининг давоси”, “Инглизча туш”, “Чироғи ёниқ хона-дон”, “Нимкоса” қаби ўн бешига яхин китоблар, “Яхшилар кўп дунёда”, “Лаббай, хўжайин...” номли қиссалар, “Ҳаёт ўйла ўхшайди” номли публицистик мақолалар туғлами музалифидир.

Унинг ҳажовия ва ҳангомалари рус, инглиз, турк, қозоқ, қирғиз, қорақалпоқ тилиларига таржима қилинган.

Асрлари асосида ўйигирмадан ортиқ телеминиатю-
ралар, “Чўё”, “Кичик корхонанинг катта ҳангомаси”,
“Тақоғирлар” видеофильмлари тасвирга олинган.

Ҳабиб Сиддикни қутлуғ ёши билан күтлаймиз!

Корхонамизда миш-миш тарқалди: юқоридан нуфузли комиссия келाटтан эмиш. Ҳодимларнинг мустакил фикрларини ўргарнишни! Дастрлаб ўз фикрларимизни ёзма раввиша тақдим килар эканмиз. Кейин ўша фикримизни ҳар биримиз минбарга чиқиб химоя киларканмиз.

Бу гапни ёшишиб, бошим осмонга етди. Бизнинг фикримиз билан ҳам қизиқадиганлар бор экан-ку! Ўша куниёти қабинетнинг ёшигини ичкарида бекитиб олиб мустакил фикримни қоғозга туширдим. Ўқиб кўриб ўзим ҳам яйраб кетдим: унча-мунча комиссиянинг оғзи очилиб колади-ёв. Корхонамиздаги ахволни таҳлил килиб, астар-аврасини ағдариб ташладим. Ҳаммаси зўр! Бироқ бунака гапларни томдан тарафа тушгандек, ўққисдан айтиб балога колсан-чи?.. Шунака мулоҳазалар билан иш кунининг охирида бўлим бошлагимизнинг хонасига аста мўраладим. Ҳеч ким йўқлигига ишонч

Рассом Ҳусан СОДИКОВ

**O'ZBEKISTON
adabiyoti va san'ati**

Манзилимиз: Тошкент - 100083,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

Электрон почта манзили:
uzas.gzt@mail.ru

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН
ЁЗУВЧИЛАР ЮШМАСИ

Бош
мухаррир
вазифасини
бажарувчи
**Ҳумоюн
АҚБАРОВ**

Таҳририятга келган юлзималар таҳсил этилмайди ва муаллифларга
қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланши мумкин.

Масъуд котиб: Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навоатчи мухаррир: Шукрат АЗИЗОВ
Сахифаловчин: Нигора ТОШЕВА

Газета 2014 йил 26 ноябрь Ўзбекистон Республикаси

Президенти Администрацияси хузуридан Ахборот ва оммавий

коммуникациялар агентлигига томонидан

0283 ракам билан рўхбатга олинган.

Адади - 1181. Бунортма Г - 338.

Ҳажми - 3 босма табоб, А-2.

Нашр кўрсетакчи - 222.

Ташкилотлар учун - 223. 1 2 3 4 5 6

Гул кўп, чаман кўп**СЕРВАНТЕС**

Машхур испан ёзувчиси Мигель де Сервантес Сааведра 1547 йил 29 сентябрда туғилган. У испан мумтоз адабиётининг асосчиси хисобланади.

Дөвирорак жанги

Сервантес жангчи сифатида дөвирорак бўлган. Лепант остонасида бўлган жанг арафасида у беззак касалига чалининг иситмалаб ётган эди. Шундай бўлса-да, жангта отилиб киради, бурчакда яшириниб ётмайди. Кема бортида марданга жанг килади. Сервантес бу жангда уч жойидан яраланади.

Китобхон таалаба

Ривоят килишларича, испан кироли Филипп III сарой айвонига чикканида пастда, боғда китоб ўйнӣ ўтирган талабани кўриб қолади. Талаба ўзини жуда галати тутарди. Сербарт эман соясида ўтирганча, кўлдига китобни вараклар ва ўзини тутолмай қаҳ-қаҳ уриб кулиб юборарди. Донишманд кирол кулоса чикаради: талабанинг акл-куши жойида эмас ёки унинг кўлдига китоб - Сервантеснинг романи бўлса керак. Сарой хизматкорлари чопиб бориб аниқлашади, талаба ҳакикатан “Дон Кихот”ни ўқиётган экан.

Марғиф

“Ламанчлик улдабурон идаъли Доң Кихот” романининг биринчи кисми нашрдан чикиши билан европалик китобхонлар оммасининг ёзтиборини тортиди. Хайраттага тушган муҳислар ажойиб асарнинг муаллифи кимлигини билига ошиқадилар.

Китобнинг иккинчи кисмини нашрда испан цензурачиларидан бири Маркес Торресдан сўрайдилар. Торрес Сервантесни ўзи қашшоқ, кекса аскар ва идаъльго, деб таърифлайди.

Барикчи сөврик

Сервантес ижодий меҳнатлари эвазига илк марта уч дона кумуш кошича билан тақдирланади. Бу совғани сарагозалик шоирлар мусобакасида кўлга киратади.

Онлайн ҳаёй

Ёзувчининг шахсий ҳаёти хавас килгалик эмас. 37 ёшга кирганда 19 ёшли Каталина де Саласар-и-Палаஸостга уйланади ва бу никоҳдан кейин моддий ахволи бирмунча яхшиланади. Бирор хотинининг никоҳсиз туғилган кизи Исабелли ўз фарзанди сифатида кабул килади. Каталина эса, Сервантеснинг иккى синглиси сингари роҳибалик йўлини танлайди.

Жексип билин бир кунда

1616 йили Сервантес йўқчиликдан кийнабил оламдан ўтади. Тургеневнинг “Дон Кихот ва Гамлет” рисоласидаги келтирилишича, Сервантес Шекспир билан бир кунда, 23 апрелда вафот этган.

Ёдгорлик

“Дон Кихот” муаллифининг қабрига лавҳа битилмаган эди, ҳатто унинг қаердаги ҳам узоқ вакт номаъумлигига колган. 1835 йили Мадридда ёзувчи хотирасини тикишаш учун ёдгорлик ўрнатилиди. Ёдгорликни ҳайкалтарош Антонио Сола яратган. Ёдгорликда иккى тилда – испан ва лотин тилларидаги шундай ёзилган: “Мигель де Сервантес Сааведрага, испан таҳририятадан чартиририб олдим.

– Шоқолад иккита олиб келтиргач, – деди биринчи муовини хонадан чикиши чоғланганимда, – бирров ўзларининг олдидан ўтиб кўйганимни маънайдиган.

Котибага эртага шоқолад олиб кетди.

– Буларни сал эпакага келтиргач, – деди котиба сузилброк.

– Шеф кўргандан кейин бунингизни яна кайтадан тузатамиз.

Ҳамманинг мустакил фикрини шундай киялаймиз.

Кабулхонада анчагина одам тўпланиб колганини шунда тушуниб етдим. Ҳойнахой, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун навбат кутиштандарид-да.

Ҳозирланган чикка, ҳодимлар бўлимига хам баш сукиб ўтиш керакмикан?

Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

– Ҳаркалаш, мустакил фикрларини тасдиклатиб олиш учун котиба сузилброк.

</